

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*Priest of Midian or
Father in Law of
Moshe: An Analysis
of the Story of Yitro*

Mrs. Shira Shechter
כא' שבט תשס"ט • February 15, 2009

(1 שמות יז:א-טז)

(א) ניסעו כל עדת בני ישראל ממדבר סין למסעיהם על פי ה' ויחננו בריפדים ואין מיים לשותת העם: (ב) וירב העם עם משה ויאמרו תנו לנו מיים ונשתה ויאמר להם משה מה תריבון עמדי מה תנסון את ה': (ד) ויצעק משה אל ה' לאמר מה אעשה לעם הזה עוד מעט ויסקלני: (ה) ויאמר ה' אל משה עבר לפני העם וקח אתך מִדְּבַר יִשְׂרָאֵל וּמִטַּבְּחַן אֲשֶׁר הִכִּיתָ בוֹ אֶת הַיָּאֵר קַח בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ: (ו) הֲנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר בְּחֶרֶב וְהִפִּיתִי בְּצוּר וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מִיַּם וַיִּשְׁתֶּה הָעָם וַיַּעַשׂ בֶּן מִשֶׁה לְעֵינָי וַיִּקְרָא יִשְׂרָאֵל: (ח) וַיֵּבֵא עֲמֹלֵק וְיִלְחָם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְדֵם... (יג) וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְלֵק וְאֶת עֲמֹלֵק וְאֶת עֲמֹלֵק לְפִי חֶרֶב: פ (יד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זְכָרוֹן בְּסֵפֶר וַיִּשִׁים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי מַחֵה אֶמְחֶה אֶת זְכָר עַמְלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם: (טו) וַיִּבְּרַן מֹשֶׁה מִזִּבְחַן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נְסִי: (טז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כַּס יְהִי מִלְחָמָה לְהָ בְּעַמְלֵק מִדֵּר דֹּר: פ

(2 שמות פרק יח)

(א) וַיִּשְׁמַע יְתְרוֹ כִּהֵן מִדְּבַר מֹשֶ�ה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עִמּוֹ כִּי הוֹצִיא ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (ב) וַיִּקַּח יְתְרוֹ חֵתָן מֹשֶ׈ה אֶת צִפּוֹרָה אִשְׁתּוֹ אַחַר שְׁלוּחֶיהָ: (ג) וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שָׁם הָאֱחָד גֵּרְשֹׁם כִּי אָמַר גֵּר הֵייתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: (ד) וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר כִּי אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֻזִּי וַיִּצְלַנִּי מִחֶרֶב פְּרַעֲה: (ה) וַיֵּבֵא יְתְרוֹ חֵתָן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מֹשֶׁה אֶל הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר הוּא חֵתָן שָׁם הָרַ הָאֱלֹהִים: (ו) וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה אֲנִי חֵתָנְךָ יְתְרוֹ בֶּן אֵלִינָךְ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּה: (ז) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לְקִרְבָּת חֵתָנוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁק לוֹ וַיִּשְׁאַלְהוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיֵּבֵאוּ הָאֱלֹהִים: (ח) וַיִּסְפֹּר מֹשֶׁה לְחֵתָנוֹ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְפָרְעֹה וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹדֹת יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְרַאֵם בְּדֶרֶךְ וַיִּצְלַם ה': (ט) וַיַּחֲדֵד יְתְרוֹ עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם: (י) וַיֹּאמֶר יְתְרוֹ בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וַיִּמַּד פְּרַעֲהָ אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת הָעָם מִתַּחַת יַד מִצְרַיִם: (יא) עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים כִּי בְדָבָר אֲשֶׁר יֵדוּ עֲלֵיהֶם: (יב) וַיִּקַּח יְתְרוֹ חֵתָן מֹשֶׁה עִלָּה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים וַיֵּבֵא אֶתְרֹן וְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָכֹל לֶחֶם עִם חֵתָן מֹשֶׁה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים: (יג) וַיְהִי מִמְחֶרֶת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לְשַׁפְּטֵ אֶת הָעָם וַיַּעֲמֵד הָעָם עַל מֹשֶׁה מִן הַבֹּקֶר עַד הָעֶרֶב: (יד) וַיִּרְא חֵתָן מֹשֶׁה אֶת כָּל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה לְעָם וַיֹּאמֶר מַה הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה לְעָם מַדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבֶדְךָ וְכָל הָעָם נֹצֵב עֲלֶיךָ מִן בֹּקֶר עַד עֶרֶב: (טו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֵתָנוֹ כִּי יָבֵא אֵלַי הָעָם לְדַרְשׁ אֱלֹהִים: (טז) כִּי יְהִי לָהֶם דְּבַר בֶּן אֵלִי וְשַׁפְּטֵתִי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְהוֹדַעְתִּי אֶת חֶקִי הָאֱלֹהִים וְאֶת תּוֹרֹתַי: (יז) וַיֹּאמֶר חֵתָן מֹשֶׁה אֵלָיו לֹא טוֹב הַדְּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה: (יח) נָבִל תִּבֹּל גַּם אַתָּה גַּם הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ כִּי כְבֹד מִמֶּךָ הַדְּבָר לֹא תוֹכֵל עֲשׂוֹה לְבֶדְךָ: (יט) עַתָּה שְׁמַע בְּקוֹלִי אִיעֲצֶךָ וַיְהִי אֱלֹהִים עִמָּךְ הִנֵּה אַתָּה לְעָם מוֹל הָאֱלֹהִים וְהַבָּאָת אַתָּה אֶת הַדְּבָרִים אֶל הָאֱלֹהִים: (כ) וְהוֹדַרְתָּ אֶתְהֶם אֶת הַחֲקִים וְאֶת הַתּוֹרֹת וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדְּבָרִים וַיִּלְכוּ בָהּ וְאֶת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן: (כא) וְאֶתְהָ תַחֲזֶה מִכָּל הָעָם אֲנִשֵּׁי חֵיל וַיֵּרְאֵי אֱלֹהִים אֲנִשֵּׁי אָמֶת שְׂנֵאֵי בְּצַע וְשִׁמְתָ עֲלֵהֶם שְׂרֵי אֱלֹפִים שְׂרֵי מְאוֹת שְׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשְׂרֵי עֶשְׂרֹת: (כב) וְשַׁפְּטוּ אֶת הָעָם בְּכָל עַת וְהִיָּה כָּל הַדְּבָר הַגָּדוֹל וְיֵבֵאוּ אֵלֶיךָ וְכָל הַדְּבָר הַקָּטָן וְשַׁפְּטוּ הֵם וְהָקֵל מֵעֲלֶיךָ וְנִשְׂאוּ אִתְּךָ: (כג) אִם אַתָּה הַדְּבָר הַזֶּה תַּעֲשֶׂה וַיִּצְנַן אֱלֹהִים וַיִּבְלַת עֲמֵד וְגַם כָּל הָעָם הַזֶּה עַל מְקוֹמוֹ יָבֵא בְּשָׁלוֹם: (כד) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חֵתָנוֹ וַיַּעַשׂ כָּל אֲשֶׁר אָמַר: (כה) וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אֲנִשֵּׁי חֵיל מִכָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֹתָם רֵאשִׁים עַל הָעָם שְׂרֵי אֱלֹפִים שְׂרֵי מְאוֹת שְׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשְׂרֵי עֶשְׂרֹת: (כו) וְשַׁפְּטוּ אֶת הָעָם בְּכָל עַת אֶת הַדְּבָר הַקָּטָן וְיֵבֵאוּ אֵל מֹשֶׁה וְכָל הַדְּבָר הַקָּטָן וְשַׁפְּטוּ הֵם: (כז) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֶת חֵתָנוֹ וַיִּלְךְ לוֹ אֶל אֶרְצוֹ: פ

(3 שמות יט:א-ג, טז-יז)

(א) בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם בְּיוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינִי: (ב) וַיִּסְעוּ מִרִּפְדִּים וַיֵּבֵאוּ מִדְּבַר סִינִי וַיִּחַנוּ בְּמִדְבָּר וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל וַיִּגְדֵּה הָהָר: (ג) וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה' מִן הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (טז) וַיְהִי בְיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְהֵיטֵב הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֵת וּבְרָקִים וַעֲנַן כָּבֵד עַל הָהָר וְקוֹל שִׁפְרֵ חֲזֵק מֵאֵד וַיִּתְחַדּוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה: (יז) וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת הָעָם לְקִרְבָּת הָאֱלֹהִים מִן הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְבוּ בַּתַּחֲתִית הָהָר:

(4 במדבר י:כט-לד)

(כט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֶבֶב בֶּן רְעוּאֵל הַמִּדְיָנִי חֵתָן מֹשֶׁה נֹסְעִים אֲנַחְנוּ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' אֵתוֹ אֲתָן לָכֶם לְכֹה אֲתָנוּ וְהַטְּבַנּוּ לָךְ כִּי ה' דִּבֶּר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל: (ל) וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא אֵלַי כִּי אִם אֶל אֶרְצִי וְאֶל מוֹלְדֹתַי אֵלַי: (לא) וַיֹּאמֶר אֵל נָא תַעֲזֹב אֲתָנוּ כִּי עַל כֵּן יָדַעְתָּ חֲתָנְךָ בְּמִדְבָּר וְהֵייתָ לָנוּ לְעֵינָיִם: (לב) וְהִיָּה כִּי תִלְךָ עִמָּנוּ וְהִיָּה הַטּוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יֵיטִיב ה' עִמָּנוּ וְהַטְּבַנּוּ לָךְ: (לג) וַיִּסְעוּ מֵהָר ה' דֶּרֶךְ שְׁלִשָׁת יָמִים וַאֲרוֹן בְּרִית ה' נֹסַע לְפָנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלִשָׁת יָמִים לְתוֹר לָהֶם מְנוּחָה: (לד) וַעֲנַן ה' עָלִיהֶם יוֹמָם בְּנֹסְעֵם מִן הַמַּחֲנֶה:

(5 רש"י – במדבר י:כט)

חובב - הוא יתרו

(6 שמות ד:יח-כ, כז)

(יח) וַיִּלְךְ מֹשֶׁה וַיֵּשֶׁב אֶל יְתֵר חֵתָנוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ אֲלֵכָה נָא וְאֶשְׁכַּח אֶל אֲחֵי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶרְאֶה הַעוֹדֵם חַיִּים וַיֹּאמֶר יְתְרוֹ לְמֹשֶׁה לָךְ לְשָׁלוֹם: (יט) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבָּר לָךְ שָׁב מִצְרַיִם כִּי מָתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת נַפְשְׁךָ: (כ) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת בָּנָיו וַיִּרְכָּבֵם עַל הַחֲמֹר וַיֵּשֶׁב אֶרְצָה מִצְרַיִם וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מִשְׁה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ: (כז) וַיֹּאמֶר ה' אֶל אֶתְרֹן לָךְ לְקִרְבָּת מֹשֶׁה הַמִּדְבָּרָה וַיִּלְךְ וַיִּפְגְּשֵׁהוּ בְּהַר הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁק לוֹ:

(7 רמב"ן עה"ת – שמות יח:ב)

אחר שלוחיה - בעבור שהזכיר הכתוב (לעיל ד כ) ויקח משה את אשתו ואת בניו וישב ארצה מצרים, הוצרך לומר כאן שהיתה בבית אביה, כי משה שלחה שם.

(8 אבן עזרא - הפירוש הקצר שמות יח:ב)

אחר שלוחיה - יש או' אחר ששלחה אל בית אביה מדרך מצרים. ויש אומ' שנתן לה גט. ור' ישועה אמר ששלוחיה הם דורון ומנחה, כמו שלוחים לבתו (מ"א ט, טז). והטעם אחר ששלחה דורונה וזה הקרוב אלי:

9 פירוש רב ש"ר הירש עה"ת

2 **אחר שלוחיה** It stands to reason that under the pressure of his duties, and to be able to devote himself entirely to the fulfillment of his mission, Moshe had sent his wife and children back from Egypt to his father-in-law. But this "sending home" was not misunderstood and did not harm their relationship: Yisro remained אשת משה, and Tziporah remained חתן משה.

10 תלמוד בבלי מסכת זכחים דף קטז עמוד א

דאיתמר: בני ר' חייא ור' יהושע בן לוי, חד אמר: יתרו קודם מתן תורה היה, וחד אמר: יתרו אחר מתן תורה היה! ...כתנאי: (שמות יח) וישמע יתרו כהן מדין - מה שמועה שמע ובא ונתגייר? ר' יהושע אומר: מלחמת עמלק שמע... ר"א המודעי אומר: מתן תורה שמע [ובא]... ר"א אומר: קריעת ים סוף שמע ובא...

11 אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) (יח:א)

ולפי דעתי, שלא בא רק בשנה השנית אחר שהוקם המשכן, כי כתוב בפרשה עולה וזכחים לאלקים (שמות יח יב), ולא הזכיר שבנה מזבח חדש. ועוד, כתיב והודעתיו את חקי האלקים ואת תורותיו (שמות יח טז), והנה זה אחר מתן תורה. והעד הנאמן על דברי, כי כן כתיב, אל המדבר אשר הוא חונה שם הר האלקים (שמות יח ה)... והנה דברי משה יוכיחו, שאמר בפרשת אלה הדברים: ה' אלקינו דבר אלינו בחרב לאמר, רב לכם שבת בהר הזה פנו וסעו לכם (דבר' א, ו - ז), והנה זה הזמן היה קרוב למסעם, והוא אמר, ואמר אליכם בעת ההיא לאמר, לא אוכל לבדי שאת אתכם (שם שם ט), כי השם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב (שם שם י)... והוצרכתי לתת עליכם שרי אלפים ושרי מאות. זאת היתה עצת יתרו שנתן לו ממחרת בואו למדבר סיני, על כן אמר משה לחבב, שהוא יתרו, כמו שפירשנו, נוסעים אנחנו (במד' י, כט). והוא השיב, לא אלך, כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך (שם שם ל). וזהו וישלח משה את חותנו וילך לו אל ארצו (שמות יח כז).

12 דברים (א:ו-ז, ט-י, יג, טו)

(ו) ה' אלקינו דבר אלינו בחרב לאמר רב לכם שבת בהר הזה: (ז) פנו וסעו לכם ובאו הר האמרי ואל פל שנקניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים ארץ הפנימי והלבנון עד הנקה הגדל נהר פרת: (ט) נאמר אלקים פעת ההוא לאמר לא אוכל לבדי שאת אתכם: (י) ה' אלקים הרבה אתכם והנכם היום פכוכבי השמים לרב: (יג) הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם ונאשימם בראשיכם: (טו) נאקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים נאמן אתם ראשים עליכם שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמשים ושרי עשרת ושרי לשבטים:

13 רמב"ן שמות (יח:א)

...ועם כל זה אני שואל, על הדעת הזו כשאמר הכתוב וישמע יתרו כל אשר עשה ה' למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים, ולמה לא אמר ששמע מה שעשה למשה ולישראל במתן התורה שהוא מהנפלאות הגדולות שנעשו להם... וכשאמר ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים על אודות ישראל את כל התלאה אשר מצאתם בדרך (פסוק ח), ואמר יתרו מזה עתה ידעתי כי גדול ה' (פסוק יא), למה לא ספר לו מעמד הר סיני, וממנו יודע כי השם אמת ותורתו אמת ואין עוד מלבדו, כמו שאמר (דברים ד לה לו) אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, מן השמים השמיים עד קולו וגו'. ואולי נאמר ששמע יתרו בארצו מיד כי הוציא ה' את ישראל ממצרים ונסע מארצו והגיע אל משה אחרי היותו חונה בהר סיני אחר מתן תורה. ולא סיפר שהזכיר לו ענין המעמד ההוא, כי הדבר עודנו קרוב ועודם שם, ובידוע כי סופר לו: והקרוב אלי לתפוש סדר התורה שבא קודם מתן תורה בהיותם ברפידים, כמו שאמרו במכילתא (כאן) רבי יהושע אומר מלחמת עמלק שמע ובא, שהיא כתובה בצדו, ונסע עמהם מרפידים אל הר סיני. והכתוב (פסוק ה) שאמר אל המדבר אשר הוא חונה שם הר האלקים, ענינו כי היה הר סיני בדרך מדין קרוב משם, שהרי הלך שם לרעות צאן מדין (לעיל ג א), ובאהרן אמר ויפגשוהו בהר האלקים (שם ד כז). והנה יתרו יצא עם בתו והבנים ממדין ובאו אל הר סיני, ומשה היה ברפידים שהוא מקום אחד במדבר סיני... והנה יהיה פירוש הכתוב ויבא יתרו חותן משה ובניו ואשתו אל משה אל המדבר אשר חונה שם ויבא אל הר האלקים, כי אל ההר בא ושם עמד, והוא כמו שאמר ויבא אל הר האלקים חורבה, וכן ויפגשוהו בהר האלקים (לעיל ד כז), וכן רב לכם שבת בהר הזה (שם ד כז). ומן ההר שלח אליו אני חותנך יתרו בא אליך, ויצא אליו משה... וראיתי נמי במכילתא (כאן) אל המדבר אשר הוא חונה שם, הרי הכתוב מתמיה עליו שהוא שרוי בתוך כבודו של עולם ובקש לצאת אל המדבר תוהו שאין בו כלום. דעתם לפרש אל המדבר אשר הוא חונה שם, הוא מדבר הר האלקים, כי מאלי ועד הר סיני היה מדבר סיני, וספר הכתוב שבא אל קצה המדבר אשר הוא חונה שם, הוא מדבר הר האלקים חורבה. והזכיר זה לשבח יתרו, שזעזעו ארצו ובא אל המדבר אשר שם בעבור שידע שהוא הר האלקים, כי בו נגלו אליו האלקים, שכבר שמע כל הענין כי ישראל יצאו ממצרים לעבוד את האלקים על ההר הזה (לעיל ג יב), ובא לשם ה' אלקי ישראל. וגם זה נכון הוא: וכן נראה לי שאמר כאן (בפסוק כז) וישלח משה את חותנו וילך לו אל ארצו, שהיה זה בשנה הראשונה, והלך לו אל ארצו וחזר אליו. ויתכן שהלך שם לגייר את משפחתו וחזר למשה ועודנו בהר סיני כי קרוב הוא למדין, כמו שהזכרתי, שהרי בנסוע המחנה באייר בשנה שנייה כשאמר לו משה נוסעים אנחנו לכה אתנו (במדבר י כט), וענה אותו לא אלך כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך (שם ל), התחנן לו משה מאד ואמר לו אל נא תעזוב אותנו וגו' והיית לנו לעינים, והיה כי תלך עמנו והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך (שם לא לב), ולא השיב אותו דבר, ונראה שקבל דבריו ועשה כרצונו ולא עזבם:

14 רש"י שמות (פרק יח')

(א) וישמע יתרו - מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק: חתן משה - כאן היה יתרו מתכבד במשה, אני חותן המלך ולשעבר היה משה תולה הגדולה בחמיו, שנאמר (שמות ד יח) וישב אל יתרו חותנו:

את כל אשר עשה - להם בירידת המן ובבאר ובעמלק:
 כי הוציא ה' וגו' - זו גדולה על כולם:

(יג) ויהי ממחרת - מוצאי יום הכיפורים היה, כך שנינו בספרי, ומהו ממחרת, למחרת רדתו מן ההר. ועל כרחק אי אפשר לומר אלא ממחרת יום הכיפורים, שהרי קודם מתן תורה אי אפשר לומר (פסוק טז) והודעתי את חקי וגו', ומשנתנה תורה עד יום הכיפורים לא ישב משה לשפוט את העם, שהרי בשבעה עשר בתמוז ירד ושב את הלוחות, ולמחר עלה בהשכמה ושהה שמונים יום וירד ביום הכיפורים. ואין פרשה זו כתובה כסדר, שלא נאמר ויהי ממחרת עד שנה שניה, אף לדברי האומר יתרו קודם מתן תורה בא, שילוחו אל ארצו לא היה אלא עד שנה שניה, שהרי נאמר כאן (פסוק כז) וישלח משה את חותנו ומצינו במסע הדגלים שאמר לו משה (במדבר י כט) נוסעים אנחנו אל המקום וגו', (שם לא) אל נא תעזוב אותנו, ואם זו קודם מתן תורה, מששלחו והלך היכן מצינו שחזר ואם תאמר שם לא נאמר יתרו אלא חובב, ובנו של יתרו היה, הוא חובב הוא יתרו, שהרי כתיב (שופטים ד יא) מבני חובב חותן משה:
 (כז) וילך לו אל ארצו - לגייר בני משפחתו:

15 אברכנאל – שמות (פרק יח')

ואומר שיתרו קודם מתן תורה בא כי הנה מדין היה קרוב לסיני הלא תראה שמשה בהיותו רועה את צאן יתרו חותנו היה מנהיג את הצאן אחר המדבר. ולכן מיד שיצאו ישראל ממצרים נשמע ענין יציאתם במדין, וכל שכן ענין קריעת ים סוף ששמעו עמים ירגזון ובבואו ישראל אל רפידים בא עמלק וילחם במ ונשמע גם כן ענינו במדין ואז יצא יתרו מארצו והביא את צפורה בתו ושני בניה אל משה והיה זה בחודש השני מהשנה הראשונה לצאתם ממצרים. והתורה נתנה לישראל בחודש השלישי מאותה שנה בסיני. ועמדו שם כל השנה ההיא... עד שכל מה שכתוב בתורה מזאת הפרשה עד פרשת בהעלותך... הכל היה ביי"ב חדשים הראשונים שיצאו ממצרים. והנה אמר הכתוב כאן שבא יתרו אל המקום אשר הוא חונה שם הר האלוקים לפי שעם היות מחנה ישראל ברפידים הנה משה הלך אל הר האלוקים שהוא סיני להוציא מים מן הצור כי שם היה הצור כמו שבארתי... ויתרו בא ממדין ובמצא את משה שם בהר של מדבר סיני... ואמנם הטענה ה' שעשה ממה שאמר שהעלה יתרו עולה וזבחים לאלוקים ולא זכר הכתוב שנעשה מזבח חדש אינה טענה כי הנה במזבח שבנה משה על מלחמת עמלק כשקרא שמו ה' נסי בו הקריב יתרו עולה... וכלל הענין שיתרו בא מיד אחר מלחמת עמלק קודם מתן תורה וראה את משה בהיותו שופט את העם והם נצבים עליו מן הבוקר עד הערב ויעצו במנוי השופטים אבל משה רבינו עם היות ששמע לקול חותנו יועש ככל אשר אמר הנה לא עשאו מיד אלא אחרי כן בעת נסעם מסיני כמו שיתבאר. אך התורה רצה להשלים בזה פה ספור יתרו במה שאמר ויבחר משה וגו' וכן וישלח משה את חותנו וילך לו אל ארצו... והנה יתרו היה מחסידי אומות העולם ולכן שמח לבו ויגל כבודו בטוב ישראל והצלחתו... ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם... כפי הפשט היה זה ממחרת היום שבא יתרו אל משה, שאז ישב משה לשפוט את העם... מהם היו באים לדרוש אלוקים ולדעת מה יהיה העתידים... ומהם יבואו לתכלית אחר והוא לצורכי ציבור... ומהם יבואו גם לענין המשפט ודברי ריבות ודינים... ומהם יבואו לתכלית אחר והוא ללמוד חוקי אלוקים ומצוותיו רוצה לומר מאותם שנאמרו למשה במרה...

16 מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מס' דעמלק פרשה ב

הרני הולך לארצי ואגייר לכל בני מדינתי ואביאם לתלמוד תורה ואקרבם תחת כנפי השכינה.

17 מלבי"ם שמות יח:יב

ויקח יתרו – כי נתגייר והקריב עולה שמביא הגר ונכנס לברית במילה וטבילה והרצאת דמים

18 רש"י במדבר (י לא)

אל נא תעזב - אין נא אלא לשון בקשה, שלא יאמרו לא נתגייר יתרו מחבה, סבור היה שיש לגרים חלק בארץ, עכשיו שראה שאין להם חלק הניחם והלך לו:

כי על כן ידעת חנותנו במדבר - כי נאה לך לעשות זאת על אשר ידעת חנותנו במדבר וראית נסים וגבורות שנעשו לנו: והיית לנו לעינים - לשון עבר כתרוממו. דבר אחר לשון עתיד, כל דבר ודבר שיתעלם מעינינו תהיה מאיר עינינו. דבר אחר שתהא חביב עלינו כגלגל עינינו, שנאמר (דברים י, יט) ואהבתם את הגר:

19 אבן עזרא במדבר (י לא)

והיית לנו לעינים - להראות הדרך, ורבים אומרים, כי והיית לשון עבר, רמז על העצה שנתן למשה, שהראה לו מה שלא ידע, וזה טעם לעינים. וטעם ויאמר אל נא - וכבר אמר לו כך, ולא הועיל.

20 בכור שור במדבר (י לא)

כי ידעת חנותנו במדבר וראית מה שעשה לנו הקב"ה. והיית לנו לעינים שיאמרו הרואים אותך עמנו: לא לחינם הניח זה ארצו ומקומו, אם לא שראה שהקב"ה עמהם, ויראו להזדקק לנו ולהלחם עמנו

21 חזקוני במדבר (י לא)

דבר אחר גרים אחרים יסתכלו בך ויתנו לב להתגייר

22 ספורנו במדבר (י לא-לא)

(ל) כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך. שלא תסכול זקנתי אויר ארץ אחרת ומזונותיה
 (לא) אל נא תעזוב אותנו. ילכו בניך לפחות עמנו. כי על כן ידעת חנותנו במדבר. ואם יעזבונו גם בניך, תחללו את ה' בעיני האומות, שיאמרו: אילו ראה יתרו בהם ענין אלקי באמת לא היה עוזב אותם הוא ובניו. ובהז הסכים משה ויתרו ובניו: - כי

אמנם יתרו חזר אל ארצו, כאמרו וישלח משה את חותנו, וילך לו אל ארצו ובניו הלכו עם ישראל בלי ספק, כמו שהעיד בספר שופטים באמרו ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה

23) שיעור מאת הגר"ד סולוביצ'יק זצ"ל

Lecture given by Rabbi Joseph Soloveitchik on June 10, 1974 Transcribed by Yitzchak Etshalom

...I want to let you in on another secret. It was not an invitation which a son-in-law extended to his father-in-law. It was not an invitation extended by an individual to another human being to share the good things in life. It was more than that. It was an invitation extended by Moshe, as a representative of Klal Yisrael to all Gerim of all generations... It was extended to the entire non-Jewish world: Join us! Join us in the promised land - provided that the non-Jew is ready to subject himself to the same Divine discipline as we did. Any human being was offered the opportunity to join the march to the promised land, the march to the Messianic era. If that march had been realized, the coming of Mashiah would have taken place then and Moshe would have been the Melekh haMashiah. It was quite optional - the Jews could have reached it, they lost it so Moshe is not the Melekh haMashiah and the distance between them in time is long and far. The Torah was given to us. Eretz Yisrael was given to us, certainly. However, we were told to pass on G-d's word to mankind as such... What does Moshe think? That Yitro, the non-Jew, is dependent upon us? Our Torah is commodious enough to encompass the entire world. There is enough Hessed, goodness and happiness in the Torah to be transmitted to others and to be shared by others. Join our triumphal march, Moshe said to Yitro, towards our destiny. It may become your destiny as well.

24) מהר"ל הקדמה לדרוש על התורה

בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים (שמות י"ט). יש לשאול למה נסמכה פרשה זאת אל וישלח משה את חותנו שקדם לה, ואף למאן דאמר (זבחים קט"ו) יתרו קודם מתן תורה בא, שלוחו אל ארצו לא היה עד אחר מתן תורה עד שנה שנייה, שהרי מצינו במסע הדגלים שאמר לו משה (במדבר י') נוסעים אנחנו אל המקום וגו' אל נא תעזוב אותנו, ואם כן למה הקדימה תורה קרא וישלח משה לבחוד השלישי. וכל שכן לדברי האומר (זבחים שם) יתרו אחר מתן תורה בא, ונסמכה פרשת יתרו לפרשת בשלח על ידי שבשביל ששמע קריעת ים סוף או מלחמת עמלק בא, מאי א"כ ענין וישלח משה את חותנו לפרשה הקודמת. דאין לומר שרצה הכתוב לסמוך כל ספורי ענין יתרו יחד, שהרי בפרשת בהעלותך היה עדיין יתרו ים ישראל ונכתב עוד ממנו שם בדגלים כאשר זכרנו.

ונרא לומר כי פרשה זאת היא פרשת מתן תורה נסמכה אל וישלח משה את חותנו וגו' (שמות י"ח), להורות לנו כי לישראל בפרט ובעצם נתייחסה נתינת התורה בהחלט ולא לזולתן מהעמים. וכאשר יובן מאמרו אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים, תלה הדבר בהוציאו אותם ממצרים ולא אמר אשר בראתי את כל... אלא שרצה לומר אחר שהוצאתי אתכם ממצרים מבית עבדים, היא היא סבה מכרחת אתכם לעבדים לי ושמוכרחים אתם לקבל גזירתי ותורתתי בעל כרחם. ורצה הקב"ה לזכות את ישראל... אמנם במה שכפה עליהם ההר המה עבדים מוכרחים קנויים ומיוחסים אליו. גם בזולת זה היו כמי שאינו מצווה ועושה ואמרו גדול המצווה ועושה [ממי שאינו מצווה ועושה] ב"ק (ל"ח)...

25) מדרש תנחומא (בוכר) פרשת יתרו סימן יא

אמר הקב"ה בניי היו משועבדים בטיט ולבנים, ויתרו היה יושב בתוך ביתו בהשקט, ובא לראות בשמחת התורה עם בניי, לכך וישלח משה את חתנו, ואחר כך בחדש השלישי...

26) מהר"ל הקדמה לדרוש על התורה

... המדרש הזה בא לבאר כי לא היתה ראויה התורה להנתן לישראל כי אם בשביל שהיו בשעבוד וביסורין, כי היסורין הם הכנה עצמית לקבלת התורה ביותר...

27) אבן עזרא שמות יח:ב

ועתה אפרש למה נכנסה פרשת יתרו במקום הזה, בעבור שהזכיר למעלה הרעה שעשה עמלק לישראל, הזכיר כנגדו הטובה שעשה יתרו לישראל. וכתוב ויחד יתרו על כל הטובה (שמות יח ט), ונתן להם עצה טובה ונכונה למשה ולישראל, ומשה אמר לו, והיית לנו לעינים (במד' י, לא), והטעם שהאיר עיניהם. ושאל אמר, ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל (ש"א טו, ו). ובעבור שכתוב למעלה מלחמה לה' בעמלק (שמות יז, טז), שישראל חייבים להלחם בו, כאשר יניח השם להם, הזכיר דבר יתרו, כי הם היו עם גוי עמלק, שיזכרו ישראל חסד אביהם, ולא יגעו בזרעו...

28) מאמר מאת הרב עמנון בזק – יתרו ועמלק

In fact, Amalek and Yitro are tightly linked together in other places in the Tanach, and they represent the two most extreme approaches of the other nations. Amalek is the ethical and religious epitome of evil, while Yitro shows the traits of charity, righteousness, and faith. Since Bnei Yisrael were given a unique command to eradicate Amalek, it is proper to emphasize that the non-Jews always have the opportunity to choose the better path of Yitro. In the next case where the eradication of Amalek appears, when Shaul was given the task, the battle is preceded by an opportunity for the descendants of Yitro to separate themselves from Amalek. "And Shaul said to the Kaini: Turn away, leave the Amalekites lest I destroy you with them, even though you were kind to Bnei Yisrael when they left Egypt. And the Kaini went away from

within Amalek." [I Shmuel 15:6-7]. This shows that the attitude of Bnei Yisrael to the other nations depends on the paths of each nation and the way they act.

(29) פירוש רש"י הירש עה"ת

1 כי הוציא ה' that He had brought Israel forth to freedom through miracles that proclaimed His Name in the world as ה', the One Who shapes the future and freely rules over the world and over all that takes shape therein. In contrast to Amalek, the reflective priest of Midyan was drawn to God by these miracles and wonders, especially since he was Moshe's father-in-law, which gave him special interest in these events.

(30) שיחה מאת הרב יהודה עמיטל

Two Essential Lessons Before Receiving the Torah (Summarized by Ramon Widmonte)

According to Rav Avdimi, the framework within which Am Yisrael accepted the Torah was one of coercion. We can understand the reality underlying this aggada not as physical coercion, but rather as intense psychological coercion. Could Am Yisrael have experienced the exodus and all its associated miracles, and still have had the freedom to choose whether or not to accept the Torah? They had met God face to face, to the extent that the Mekhilta comments on the verse from the Song of the Sea (Shemot 15:2), "This is my God and I shall glorify him" - "This means that God appeared to them in all His glory and they were pointing at Him with their fingers; a maidservant at the [Red] Sea saw that which all the prophets themselves never saw" (cited by Rashi). In such a context, is it possible to imagine Am Yisrael refusing the Torah? There is, however, a serious problem with this model: we cannot relate to it. If we ask ourselves, how are we to accept the Torah, we cannot answer, "We shall do and we shall hear - just like Am Yisrael did then." We simply lack the context which was the basic framework for all of their actions and decisions. We require another model. This is where Yitro comes in. There is indeed another precedent for accepting the Torah - that of Yitro. Yitro's acceptance of the Torah did not occur amidst fire and brimstone, amidst the raw power of God's hand exposed to human eyes; rather, "And Yitro heard ... everything that God had done" (Shemot 18:1). Yitro was not coerced at all: he heard from afar, he received the Torah through the mists of tradition, in an atmosphere of uncertainty - a reality exactly parallel to our own... Even if this event is out of place chronologically, it is vital in providing us, the later generations, with a means to relate to accepting the Torah, a means closer to our own realities.

(32) תלמוד בבלי מסכת שבת (פח.)

ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כנגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם.

(33) משך חכמה, (ר' מאיר שמחה מדווינסק) שמות יט:

מלמד שכפה עליהם הר כנגיגית. פירוש: שהראה להם כבוד ה' בהקיץ ובהתגלות נפלאה, עד כי ממש בטלה בחירתם הטבעי, ויצאה נשמתם מהשגת כבוד ה' והיו מוכרחים כמלאכים בלא הבדל, וראו כי כל הנבראים תלוי רק בקבלת התורה

(34) שיחת הרב עמיטל הנ"ל

... In... the Ramban's... explanations, we can see a core idea: there is such a thing as a morality before Sinai, a human sensitivity to right and wrong which precedes the formal commandment and which exists alongside it as well. This, then, is the answer to our second question. Why do we need to hear of Am Yisrael's having a court system, a system of justice, even before the giving of the Torah? In order to impress upon us that there is a morality, a basic system of right and wrong, even before the giving of formal commandments. This is a sensitivity we must strive to cultivate and develop, especially after we have received God's word, when there is a danger of losing it all in the face of excessive formalism.

(35) שמות (טו:כג-כה)

(כג) וַיִּבְאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁתֵּת מִים מִמֶּרְהָ כִּי מָרִים הֵם עַל פֶּן קָרָא שְׁמָהּ מֶרְהָ: (כד) וַיִּלְנֻ הָעָם עַל מִשְׁחָה לְאֹמֶר מֶה נִשְׁחָה: (כה) וַיִּצְעַק אֶל ה' וַיִּזְרְהוּ יְקִינֶק עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם שֶׁם שָׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֶׁם נִסְהוּ:

(36) רמב"ן עה"ת – שמות (טו:כה)

ועל דרך הפשט, כאשר החלו לבא במדבר הגדול והנורא וצמאון אשר אין מים שם להם במחיתם וצרכיהם מנהגים אשר ינהגו בהם עד בואם אל ארץ נושבת, כי המנהג יקרא "חק", כענין הטריפני לחם חקי (משלי ל ח), חקות שמים וארץ (ירמיה לג כה), ויקרא "משפט" בהיותו משוער כהוגן, וכן כה עשה דוד וכה משפטו כל הימים (ש"א כז יא), כמשפט הראשון אשר היית משקהו (בראשית מ יג), וארמון על משפטו ישב (ירמיה ל יח), על מדתו. או שייסרם בחקי המדבר, לסבול הרעב והצמא, לקרוא בהם אל ה', לא דרך תלונה. ומשפטים, שיחיו בהם, לאהוב איש את רעהו, ולהתנהג בעצת הזקנים, והצנע לכת באהליהם בענין הנשים והילדים, ושינהגו שלום עם הבאים במחנה למכור להם דבר, ותוכחות מוסר שלא יהיו כמחנות השוללים אשר יעשו כל תועבה ולא יתבוששו, וכענין שצוה בתורה (דברים כג י) כי תצא מחנה על אויביך ונשמרת מכל דבר רע: